

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 102/06
13.04.2006. година
Београд

Сгзз. 40/06

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Весне Поповић, Јасминке Станојевић, Мирјане Грубић и Миломира Николића, чланова већа, у парници тужиоца АА, коју заступа пуномоћник АБ, адвокат, против туженог ББ, кога заступа пуномоћник БВ, адвокат, уз учешће умешача на страни тужиље ВВ, ради поништаја и опозива уговора о поклону, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Окружног суда у Чачку Гж. 1001/05 од 16.8.2005. године и о захтеву за заштиту законитости изјављеном такође од стране туженог против исте пресуде у седници одржаној 13.4.2006. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Окружног суда у Чачку Гж. 1001/05 од 16.8.2005. године у ставу првом, па се ОДБИЈА као неоснована жалба тужиље и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Општинског суда у Чачку П. 872/03 од 20.12.2004. године у ставу првом и трећем изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољен захтев за заштиту законитости изјављен од стране туженог против пресуде Окружног суда у Чачку Гж.- 1001/05 од 16.8.2005. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Општинског суда у Чачку П. 872/03 од 20.12.2004. године одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила утврђење да је ништав уговор о поклону Ов. 5888/92 од 3.9.1999. године закључен између сада покојне АА као поклонодавца и туженог ББ као поклонопримца. Изреком у ставу другом одбијен је тужбени захтев ради опозива уговора о поклону због осиромашења и неблагодарности. Изреком у ставу трећем обавезује се тужиља да туженом на име трошкова парничног поступка исплати 86.420,00 динара.

Наведеном другостепеном пресудом преиначена је првостепена пресуда у ставу првом тако што је утврђено да је ништав и не производи правно дејство уговор о поклону непокретности закључен између овде странака. Изреком у ставу другом одбијена је као неоснована жалба и потврђена првостепена пресуда у погледу захтева за раскид уговора. Изреком у ставу трећем одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Против преиначујућег дела другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију и захтев за заштиту законитости због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 386. раније важећег ЗПП ("Службени лист СФРЈ" бр. 4/77..."Службени лист СРЈ" бр. 3/02) који се примењује на решење конкретног односа на основу члана 491. став 4. новог ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 125/04) па је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању сада покојна АА закључила је уговор о откупу стана са Предузећем "ГГ" 4.5.1992. године и анекс уговора о откупу. Уговор је закључен у просторијама носиоца права располагања и том приликом тужиља АА није потписала уговор као купац већ је то због недостатка наочара учинио тужени. Приликом овере уговора пред службеником општинског суда тужиља је у књизи овера уписала своје име и презиме. После неколико месеци (3.9.1992. године) између странака је закључен уговор о поклону у писаној форми и тај уговор је оверен пред Општинским судом у Чачку под бројем Ов. 5888/92.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд закључује да има места конвалидацији уговора о откупу у смислу члана 73. ЗОО, па одбија тужбени захтев ради поништаја уговора о поклону.

Другостепени суд из истог чињеничног стања закључује супротно, сматрајући да због мањкавости форме уговора о откупу тужиља није стекла право својине по основу откупа па је зато ништав и уговор о поклону јер тужиља није могла пренети више права него што га има.

На тако утврђено чињенично стање неправилно је примењено материјално право од стране другостепеног суда када је усвојен тужбени захтев тужиље ради утврђења ништавости уговора о поклону због недостатка форме, претходно закљученог уговора о откупу.

Поред уговорне способности, сагласности воља, предмета и основа форма представља услов за пуноважност уговора. ЗОО у члану 72. став 1. садржи правило по коме је за пуноважност исправе нужно да исправу о уговору потпишу сва лица која се њом обавезује. Али недостатак форме не поставља разлог за апсолутну ништавост уговора по члану 103. ЗОО јер је могућа конвалидација уговора по члану 73. у вези члана 70. ЗОО или по члану 4. став 4. Закона о промету непокретности, све зависно од циља због кога је форма прописана. Имајући у виду могућност оснажења уговора коме недостаје форма када је извршен као у овом случају, и циљ уговора о откупу (транзиција станарског права у право својине), као и имајући у виду све околности случаја (да је постигнута сагласност воља; да је уговор сачињен односно потписан у просторијама носиоца права располагања који не оспорава пуноважност уговора; да је тужила ставила свој потпис у књигу овера пред судом; да је носилац права располагања није у парници оспорио пуноважност уговора; и да се тужила позива на своју несавесност) то другостепени суд није могао по службеној дужности да пази на ништавост претходно закљученог уговора о откупу као прејудицијалног питања у овој парници.

Осим тога уговор о продаји није апсолутно ништав ако је продата туђа ствар или ако је продато спорно право. По члану 460. ЗОО продаја туђе ствари обавезује уговарача, али купац који није знао или није могао знати да је ствар туђа може ако се услед тога не може остварити циљ уговора, раскинути уговор и тражити накнаду штете. По члану 461. ЗОО и спорно право може бити предмет уговора о продаји. И на уговоре о поклону, односно преносу права својине по овом основу супсидијарно се могу применити цитиране одредбе које се односе на уговор о продаји.

Зато је неприхватљиво становиште другостепеног суда да због мана у погледу форме код закључења уговора о откупу у ситуацији када тужила зна или може да зна да врши откуп стана у друштвеној својини и када она својим поступком скриви недостатак у погледу форме да се на тај недостатак позове и да се због тог разлога прогласи ништавим доцнији уговор о поклону.

На основу члана 395. став 2. одлучено је као у ставу првом изреке.

Захтев за заштиту законитости поднет од стране туженог по члану 418. ЗПП ("Сл. гласник РС" бр. 125/04) није дозвољен.

Наиме, захтев за заштиту законитости може поднети странка на основу члана 418. ЗПП, из истих разлога као и Јавни тужилац (због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 5. ЗПП – ако је противно одредбама тог Закона суд засновао своју одлуку на недозвољеним располагањима странака – члан 3. став 3. ЗПП).

У конкретном случају захтев за заштиту законитости тужени је поднео из разлога битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Према чл.3. ст.1. Закона о парничном поступку, суд у парничном поступку одлучује у границама захтева које су странке ставиле у поступку, а на основу става 2. истог члана, странке могу слободно располагати захтевима које су ставиле у току поступка, могу се одрећи својих захтева, те признати захтеве противника и поравнати се. Тим одредбама, изражено је начело диспозиције странака, које се огледа у овлашћењу да слободно располажу захтевима које су ставиле у поступку. Располагање странке могу вршити непосредно, процесним радњама (као што је повлачење тужбе или противтужбе, одрицање од тужбеног захтева или противтужбеног захтева, закључење судског поравнања, признање тужбеног или противтужбеног захтева), а и на посредан начин (као што је признање чињеница из којих произилази основаност захтева, изостанак са припремног или првог рочишта за главну расправу, изостанак са рочишта које има за последицу утврђење да се тужба сматра повученом).

На основу става 3. истог члана, суд неће уважити располагање странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком и правилима морала.

Окружни суд у Чачку у овој парници није засновао одлуку на недозвољеним располагањима странака у смислу чл.3. ст.3. Закона о парничном поступку, па нису испуњени услови за изјављивање захтева за заштиту законитости.

Од 23.2.2005. године, када је ступио на снагу Закон о парничном поступку, јавни тужилац може подићи захтев за заштиту законитости само због битне повреде одредаба парничног поступка која се односи на недозвољено располагање странака. На основу овог Закона, за разлику од претходног Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ" бр.4/77..."Службени лист СРЈ" бр.3/02), јавни тужилац не може подићи захтев за заштиту законитости због погрешне примене материјалног права. Странке могу изјавити захтев за заштиту законитости само из разлога који је предвиђен за јавног тужиоца, јер не могу имати више права у коришћењу тог правног лека од јавног тужиоца. Због тога наводи у захтеву за заштиту законитости о повреди одредаба парничног поступка и погрешној примени материјалног права, који се не односе на недозвољено располагање странака, нису релевантни, јер то нису дозвољени разлози за изјављивање захтев за заштиту законитости.

На основу чл.404., а у вези чл.421. ст.2. Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу другом изреке.

Председник већа – судија

Предраг Трифуновић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

СМ